

Зельцер Роберт Якович,
кандидат економічних наук, старший науковий співробітник,
професор кафедри організації та управління будівництвом КНУБА,
Беленкова Ольга Юріївна, *кандидат економічних наук, доцент,*
доцент кафедри економіки будівництва КНУБА,
Жук Костянтин,
магістр кафедри економіки будівництва КНУБА

ОСОБЛИВОСТІ УКЛАДАННЯ ТА ВИКОНАННЯ ДОГОВОРІВ ПІДРЯДУ ЗА УЧАСТІ ІНОЗЕМНИХ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Маючи значний потенціал для економічного зростання, залучення іноземного капіталу, соціального та зовнішньоекономічного розвитку, Україна вже багато років поспіль характеризується законодавчою, політичною і економічною нестабільністю. Тому, при здійсненні господарчої діяльності на території нашої держави, іноземні компанії повинні детально вивчити ряд законодавчих питань, нюансів, способи захисту власних інтересів при виникненні спірних питань, врахувати та прорахувати широкий діапазон правовідносин, у яких можуть виникнути спори (захист права власності, охорони навколишнього середовища тощо).

Договори підряду в капітальному будівництві за участю іноземних суб'єктів господарювання укладаються і виконуються у порядку, передбаченому Цивільним [2] та Господарським [1] кодексами України, Загальними умовами виконання договорів підряду та іншими актами законодавства.

Договори підряду за участі іноземних суб'єктів господарювання (далі – зовнішньоекономічні договори підряду) укладаються між суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності України та іноземними суб'єктами господарювання на експорт та імпорт робіт [8, с.9, 9, с.15].

Експорт робіт здійснюється шляхом їх виконання вітчизняними підрядниками за межами і на території України для іноземних замовників, імпорт робіт – шляхом їх виконання іноземними підрядниками за межами або на території України для вітчизняних замовників.

Під час укладання зовнішньоекономічних договорів підряду сторони мають право використовувати міжнародні звичаї та рекомендації міжнародних організацій. Зовнішньоекономічний договір підряду може бути визнаним недійсним у судовому порядку, якщо його укладено за недотримання актів законодавства або правил відповідного міжнародного договору України.

Порядок укладання та виконання і форма зовнішньоекономічного договору підряду, права та обов'язки сторін, вимоги до робіт, матеріалів, конструкцій, устаткування, порядок приймання-передачі робіт та інші договірні умови визначаються правом країни, на території якої виконуються роботи, якщо сторони не домовились про інше.

У разі укладення зовнішньоекономічного договору підряду на виконання робіт, що фінансуються за рахунок державних коштів, оголошення про відкриті торги чи попередню кваліфікацію підрядників розміщується у відповідних національних та міжнародних друкованих засобах масової інформації та міжнародній мережі електронного зв'язку. Текст оголошення, запрошення до участі в торгах, тендерна документація готуються українською та однією з іноземних мов, що використовуються у міжнародній торгівлі.

Зовнішньоекономічний договір підряду готується однією або кількома мовами. Якщо будівництво здійснюється за рахунок державних коштів України, визначальним є текст українською мовою.

Обов'язковою умовою зовнішньоекономічного договору підряду є визначення валюти, в якій визначається ціна робіт та проводиться розрахунок.

Під час визначення сторонами порядку розрахунку встановлюються об'єкти платежу (роботи, матеріали, устаткування, послуги тощо), їх періодичність, валюта (валюти), дата, місце, форма платежів, а також платіжні документи та порядок їх узгодження сторонами, можливість надання авансів та порядок їх використання і повернення, гарантії платіжних зобов'язань, відповідальність за порушення цих зобов'язань тощо. Для різних об'єктів платежу може передбачатися різний порядок розрахунків.

Якщо валюта (валюти) платежів не відповідає валюті, в якій визначено у зовнішньоекономічному договорі підряду ціна робіт, зазначаються дії з її (їх) перерахунку.

Зовнішньоекономічним договором підряду визначається відповідальна сторона за одержання ліцензії на здійснення експортно-імпортних операцій, умови постачання, розмитнення, перевезення, приймання, зберігання, передачі права власності, строку та місця постачання, ризиків втрати і пошкодження матеріалів та устаткування, а також вимоги до їх якості і відповідності стандартам тощо. Зазначені вимоги залежать від особливостей предмета договору, зобов'язань сторін та умов придбання матеріалів.

У разі виконання робіт іноземними підрядниками для вітчизняних замовників останній, якщо це передбачено умовами зовнішньоекономічного договору підряду, надає підряднику допомогу в отриманні дозволів на переміщення робочої сили, створенні відповідних соціальних умов для працівників, ознайомленні з національним законодавством з питань будівництва.

Умови придбання матеріалів, устаткування, шляхи імпорту можуть визначатися сторонами з урахуванням міжнародних правил купівлі-продажу товарів, передбачених правилами тлумачення торговельних термінів Міжнародної торгової палати (Інкотермс) [7]. Якщо будівництво здійснюється на території України, матеріали, устаткування та роботи повинні відповідати вимогам технічних регламентів, процедурам підтвердження відповідності та придатності, прийнятим в Україні. У разі відсутності національних стандартів та вимог застосовуються відповідні міжнародні стандарти та вимоги, а також іноземні стандарти та вимоги, що діють у провідних країнах - експортерах зазначених матеріалів, устаткування та робіт.

Під час здійснення будівництва на території України за рахунок державних коштів умовами зовнішньоекономічного договору підряду передбачаються вимоги використання матеріалів та устаткування вітчизняних виробників.

У разі імпорту будівельних робіт замовник, якщо це передбачено умовами зовнішньоекономічного договору підряду, надає підряднику допомогу в одержанні дозволів на переміщення будівельних машин і механізмів та робочої сили, створенні відповідної виробничої бази, соціальних умов для працівників, ознайомленні з національним законодавством з питань будівництва.

У зовнішньоекономічному договорі підряду сторони визначають умови та порядок передачі спорів до суду, в якому будуть розв'язуватися

спори, а також матеріальне процесуальне право, яке буде застосовуватись під час їх розв'язання.

Список використаних джерел

1. *Господарський кодекс України* від 16.01.2003 № 436 – VI (Редакція станом на 20.02.2016 р.).
2. *Цивільний кодекс України* від 16.01.2003 № 435 – IV (Редакція станом на 19.07.2017 р.).
3. *Про валюту і валютні операції*. Закон України від 21.06.2018 р. № 2473 – VIII.
4. *Про затвердження Положення про порядок державної реєстрації договорів (контрактів) про спільну інвестиційну діяльність за участю іноземного інвестора* Затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 30 січня 1997 р. N 112 (Редакція станом на 26.07.2011 р.).
5. *Положення про порядок державної реєстрації договорів (контрактів) про спільну інвестиційну діяльність за участю іноземного інвестора*. Затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 30 січня 1997 р. N 112 (Редакція станом на 26.07.2011 р.).
6. *Загальні умови укладання та виконання договорів підряду в капітальному будівництві*. Затверджено Постановою Кабінета Міністрів України від 01.08.2005 р. № 668. З урахуванням змін, внесених згідно з Постановою № 1390 від 28.12.2011 р. «Про внесення змін до деяких актів Кабінету Міністрів України».
7. *Інкотермс 2010*. Правила ІСС для використання торговельних термінів в національній та міжнародній торгівлі. Дата вступу в силу 01.01.2011 р. – [WWW/ull\[.\]cjm/ua/files/Incoterm](http://www.ull[.]cjm/ua/files/Incoterm).
8. *Основи зовнішньоекономічної діяльності: методичні рекомендації* / Р.Я. Зельцер, В.М. Погорельцев, Є.Р. Зельцер. – К.: КНУБА, 2017. – 47 с.
9. *Організація будівництва за участі іноземних суб'єктів господарювання: конспект лекцій*/ Р.Я. Зельцер, Д.В. Дубінін. – К.: КНУБА, 2017. – 135 с.
10. Беленкова О.Ю. Тенденції розвитку будівельної галузі як чинники формування стратегічної конкурентоспроможності будівельних підприємств Будівельне виробництво. Міжвідомчий науково-технічний збірник – 2014. – Вип. 57. – С.24 - 30.